

Examensarbeten inom landskapsarkitektprogrammet, 2007:34

En ungdomspark planeras – barns och ungas perspektiv på utemiljön i Simrishamn

Planning a park for adolescents – children's and adolescents' perspective on outdoor environment in Simrishamn

Framsidas bilder:

Algvere, Ivar: Tredje raden, andra bilden från vänster

Lieberg, Mats: Tredje raden, fjärde biden från vänster

Förskolan Stentrollet, Växsjö: Andra raden, tredje bilden från vänster

Övriga bilder är författarens egna.

Examensarbeten inom landskapsarkitektprogrammet, 2007:34

En ungdomspark planeras – barns och ungas perspektiv på utemiljön i Simrishamn

Planning a park for adolescens – children's and adolescens' perspective on outdoor environment in Simrishamn

Examensarbete i landskapsplanering vid Fakulteten för landskapsplanering,
trädgårds- och jordbruksvetenskap, Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp

Maela Jaanivald

Handledare: Fredrika Mårtensson

Biträdande handledare: Maria Kylin

Examinator: Mats Lieberg

Biträdande examinator: Carola Wingren

2007

20 poäng/30 hp/ECTS

Abstract

Often places for children and youth are planned how adults think children and adolescents want them, but we are often wrong. As a result, we find empty playgrounds while our target groups are building dens in the bushes, hanging around shopping areas, and so on. This report is an attempt to create a place for young people based on the opinions of their needs and their environment to better understand how to design a place that suits them well.

To gain knowledge about how it is to be young in Simrishamn, a small township in the southwest of Sweden, I interviewed children and young adolescents. The interviews were all carried out in groups, mostly in larger groups inside where the result differed a lot depending on the settings for the interview. Two walkabouts with groups of three children were also made. Most of the children were eager to participate and tell about their reality, but some preferred not to. There were also times when the purpose of the interviews was questioned by the youth.

The interviews have been processed to a picture of the reality for the children and adolescents involved, focusing on their spare time and outdoor activities. Their description has also been supported by literature on the subject. Both adolescents and children are asking for more arranged activities and places where they can meet, preferably in the presence of some adults. But they are also inquired about outdoor places where the adolescents can be without disturbing neighbors that chase them away.

Based on the material, I redesigned Jonebergsparken to a park with youth as the main target group. While the park already had a new playground accessible for disabled children, which shouldn't be moved, I designed this part of the park targeting children. This resulted in a park to grow in, where it's possible for different groups to meet.

Förord

Vi människor alla är olika, men ändå mer eller mindre lika. Detta medför att vi inte alltid vet vad andra människor och grupper av människor har för preferenser och önskemål. I detta arbete har jag försökt ta reda på hur det kan vara att vara barn och ungdom i Simrishamn och använt den kunskapen när jag omgestaltat Jonebergsparken för att passa barns och ungas behov.

Denna uppsats är ett examensarbete inom landskapsarkitektprogrammet utfört vid Fakulteten för landskapsplanering, trädgårds och jordbruksvetenskap, SLU Alnarp och har sitt ursprung i en önskan från Simrishamns kommun att öka användandet av stadens parker och att skapa en plats för stadens unga.

Ett stort tack till Fredrika Mårtensson som varit min handledare och framförallt get råd och tips i arbetet med intervjuerna och bearbetningen av dessa och till Maria Kylin som varit biträdande handledare och som bara varit ett SMS bort när jag behövt stöd i designprocessen. Jag vill också tacka min pappa, Rolf Nilsson för all uppmuntran och stöd under arbetets gång. Tack också till alla barn, ungdomar och vuxna i Simrishamn som bidragit genom intervjuer och spontana samtal.

Maela Jaanivald
Alnarp 2007-09-02

Innehåll

Abstract	5	Sammanfattande slutsatser om barns stadsliv i Simrishamn	17
		Platser att vara tillsammans på	17
Förord	7	Meningsfulla mellanrum för landsbygdsbarn i stan	17
		Avsaknad grön miljö för lek och naturkontakt – ett kitt i barns lek och	
Inledning	11	samvaro	17
Bakgrund	11	Kreativa arenor saknas!	17
Teoretiska utgångspunkter	11		
Barnperspektiv och vuxenperspektiv på utemiljön	11	Förslag	18
Utgångspunkter i skapandet av bra miljöer för barn och unga	11	Ungdomsparkens funktion i barnens stadsliv	18
Trygghet och utmaning	11	Jonebergsparken idag	20
Intergration av kön och åldrar	12	Förslagsskiss	22
Empirisk undersökning som stöd i miljöutformning	12		
Syfte och frågeställning	12	Källor	27
Metoder och datainsamling	12		
Gruppintervjuer	13	Bilaga : Brev till rektorer	28
Gåtur	13		
Databearbetning	13		
Skissarbete	14		
Resultat	15		
Barn i och utanför Simrishamn	15		
Viktiga lekplatser	15		
Staden tas i besittning	15		
Fritidsgårdar och andra organiserade mötesplatser	15		
Att träffas och hänga på platser i stan	16		
Hemma hos kompisar och litet fritid	16		
Evenemang: Festivaler, discon och konserter	16		
Skötsel och skadegörelse	16		

Inledning

Bakgrund

Under sommaren 2006 sökte Simrishamns kommun en landskapsarkitektstudent som skulle göra ett förslag på en park för de barn som inte längre attraheras av lekplatserna och söker sig andra arenor. Man föreslog några möjliga aktiviteter för parken och hade även förslag på hur barn och ungdomar skulle medverka i arbetet.

Jag hade tidigare gjort en litteraturstudie av hur man kan ta fram information om hur barn använder och upplever utemiljöer. I detta projekt såg jag en möjlighet att få tillämpa de kunskaper jag fått genom denna litteraturstudie.

Teoretiska utgångspunkter

Barnperspektiv och vuxenperspektiv på utemiljön

Barn och vuxna ser på sin omgivning på olika sätt och som vuxen med uppdrag att planera barns miljö gäller det att se sitt arbete ur ett barnperspektiv. Något som fortfarande inte är självklart.

Barnperspektivet är detaljerat och informellt, medan vuxna använder sig av ett mer storskaligt och formellt synsätt vilket illustreras av Nic Nilssons (2002, s. 11f) sammanställning av skillnaderna nedan:

Barnperspektiv:

- Barn fokuserar på några nyckelplatser och bygger sina liv och fantasier kring dem. Dessa saker har ofta en liten skala.
- Ofta är det platser utan ägare, så som impediment och busksnår. Om de inte ägs av någon kan barnen göra anspråk på dem.
- Barn är mycket närmare marken, och använder marken på ett mer ingående sätt – stenkulor, studsbollar etc.
- Olika markbeläggningar kan barnen använda sig av – gräs här och grus där.
- Låga strukturer, såsom låga murar, är intressanta för barnen att erövra och använda.
- Platserna är viktiga för barns fysiska aktivitet, som sällskap och attraktioner.

Vuxenperspektiv:

- Vuxenperspektivet dominerar. Vuxenvärlden organiserar sig genom större komplex med mera formella namn.
- Vuxna verkar bortse från vikten av särskilt utrymme eller särdrag för barn – ”det är ju bara ett träd”. Vuxna inser inte vikten av barns äganderätt till utrymme/plats.
- Vuxna verkar bortse från planering i den lilla skalan.
- Vuxna fokuserar hellre på den övergripande planeringen än på den detaljerade nivån som materialval och markbeläggningar.

Utgångspunkter i skapandet av bra miljöer för barn och unga

Förutom att sätta sig in i barnperspektivet på utemiljön behöver man ha förståelse för det faktum att barn hela tiden utvecklas och söker nya utmaningar. För att underlätta barnets utveckling i dess egen takt behövs platser som inte klassas som ”töntiga” utan lockar olika åldrar och möjliggör mer fritt lekande och socialt samspel. Därför ska målet för ett barnutemiljöprojekt inte vara att skapa en lekplats, utan ’en miljö för att mötas i och för lek och aktiviteter’ (Nilsson, 2002). Genom att barnen även får medverka i uppföljning och förbättring av platsen säkerställs att man uppnått sina syften (Nilheim, 1999). En plats för barn bör därför betraktas som en för evigt pågående process.

Trygghet och utmaning

Avvägningen mellan säkerhet och utmaning i utemiljön är avgörande. Barn ser den anlagda lekplatsen som en säker plats – samtidigt måste den vara lekbar och bjuda på utmaningar. Tyvärr går säkerhetstänkandet ofta ut över miljöns lekbarhet och barnen söker sig till mer utmanande miljöer, där leksäkerhet för det mesta saknas helt. För att uppnå en god lekmiljö behöver hänsyn tas till båda aspekterna, men med betoning på miljöns lekbarhet (Nilsson, Nic, 2003). Detta illustreras av påståendet att spännande lek inte, per definition, behöver vara farlig, eftersom barn i en varierad miljö med mycket naturelement själva skapar sig utmaningar och bygger upp spänningen (Mårtensson 2004). En plats för lek omfattar därmed inte bara den anlagda lekplatsen, utan också området runt om, eftersom barn ofta använder även dessa för sin lek. Dessa platser ska tala till barnens sinnen och ge skönhetsupplevelser, samtidigt som de bjuder på det överraskande och oförutsägbara. (Olsson, 1998)

Förutsättningar för lek skapas och förstärks genom: nivåskillnader, lutningar, gömställen, bra buskar, gräsytor för lek, löst material, klätterträd (Nilheim, 1999, s. 4) och träd för skugga (Boldemann, et al, 2002) samt variation i markmaterialet (Mårtensson, 2004). Där det är möjligt kan förutsättningar mötas genom att spara bergknallar, klätterstenar, sumpig mark, risiga buskage, klätterträd, dåligt dränerade och tidvis kippande leriga åkrar, kullfallna träd eller rester av en gammal trädgård (Norén-Björn, 1977 i Nilsson, 2003). Volträcken och gungor är bra lekredskap som uppskattas av barn och främjar deras fantasi och ger bra balansträning (Lenning & Olsson, 2006). Att koppla platsen till det omgivande miljön, landskapet, kulturen och historien (Olsson, 1998) gör den till en naturlig del av samhället och landskapet.

För äldre barn är viktiga inslag, promenadstråk, rum för diskussioner och avkoppling (soffor, bord, trädgårdsrum, träd, gräsmattor, vatten), rum för träning och lek (skate, bollek osv), rum för uppvisning/större samlingar (Grahn, 1991).

Intergration av kön och åldrar

De flesta miljöer som anläggs för barn riktar sig till barn under tio år eller är skapade för prestationsinriktade aktiviteter och andra aktiviteter som framförallt pojkar ägnar sig åt. Flickors aktiviteter får i många fall mycket lite plats (Lenning och Olsson, 2006). Samtidigt leker och umgås barn med tilltagande ålder i allt mer könsseparerade grupper (Grahn, 1991). Detta kan motverkas genom att skapa tilltalande platser med ett varierat utbud av aktiviteter som tilltalar både pojkar och flickor i olika åldrar.

Empirisk undersökning som stöd i miljöutformning

I mycket av den senare forskningen kring barns utemiljöer har barnen mer aktivt bidragit till kunskapsunderlaget och inte bara varit passiva studieobjekt. Sådant mer aktivt deltagande i studier kan ske på flera sätt t.ex. genom teckningar, uppsatser, dagböcker, intervjuer, modellbyggen osv. På detta sätt kan barnens uppfattning om sin omgivning studeras. För att få så mycket information som möjligt om barnets miljö är det viktigt att betona att man är intresserad av barnets vanliga sysslor (Johansson, 2005) och uppmärksamma det faktum att barn ibland ger de svar de tror att den vuxne vill ha (Kylin, 2004; Johansson, 2005, m fl).

Det är viktigt att inte dra för långtgående slutsatser utifrån ett barns utsago då ett barns perspektiv inte är det samma som ”barnperspektiv” på mer generell nivå. Barnet kan möjligen tala om vad som är ”bra platser för mig” men inte vad som är ”bra platser för alla barn” (Lindholm, 1995). Det samma gäller ungdomar, där det inte finns en ungdomskultur utan många (Hall & Jefferson, 1976; Mörch, 1985; Mitterauer, 1988 och Bjurström & Fornäs 1988 i Lieberg, 1992). Detta förklaras av att det finns stora skillnader i preferenser och rumsliga föreställningar mellan äldre och yngre barn, pojkar och flickor, introverta och extroverta barn (Nordström, 1990; Lindblad, 1993 och Laike, 1995 i Lindholm, 1995, V), och mellan individer ur olika samhällsklasser (Hermansson, 1988 i Lieberg, 1992). Utifrån detta kan det ses som rimligt att även genomföra intervjuer i större grupper inomhus för att bredda urvalet, samtidigt som hänsyn tas till begränsningarna i tid.

Att intervjua barn i grupper anses ha flera fördelar. En är att barnen känner stöd av varandra och intervjuarens övertag minskar. En annan fördel är att barnen samtalar och interagera barnen med varandra, vilket bidrar till ett bättre material (Kylin 2004). Det enskilda barnet får härigenom hjälp att utveckla sina egna tankar. Samtidigt är det viktigt att vara medveten om grupp dynamiken under gruppintervjuer, så att alla får möjlighet att uttrycka sig (Johansson, 2005).

Den vanligaste intervjuformen är ”gåturen”, där oftast ett eller två barn visar intervjuaren platser som är viktiga för dem. Avsikten är att barn och vuxna ska samspela så att den vuxne förstår (Johansson, 2005). Metoden har använts av Maria Kylin (2004), Gunilla Lindholm (1992), Robin C. Moore (1990) m.fl. Det är viktigt att låta barnet ta ledningen och förevisa platserna i sitt eget tempo. Tidsåtgången vid gåturerna varierar mycket (Kyllin, 2004; Moore, 1990).

Syfte och frågeställning

Tekniska förvaltningen i Simrishamns kommun har tillsammans med Kultur- och fritidförvaltningen beslutat att genomföra en förstudie kring ett projekt under arbetsnamnet Äventyrsparken. Målet är att försöka skapa en park för barnen som vuxit ur den vanliga lekplatsen men som fortfarande har behov av lek och rörelse. Parken ska samtidigt vara en mötesplats för alla unga. Parken ska vara placerad i Simrishamns centralort och ett förslag är att utveckla Jonebergsparken som ligger nära Friaborgsskolan, Jonebergsskolan och Korsavadsskolan, även om man är öppen för andra förslag. Parkens skötsel- och underhållskostnader ska ingå i ordinarie budget.

Jag anlitas för att genomföra projektet, vars första steg går ut på att ta reda på vad barnen och ungdomarna vill göra i en sådan park. I det arbetet ser jag en möjlighet att tillämpa och utveckla de kunskaper om barn och utemiljö som jag tillägnat mig under kursen Projekt 4 - Management.

Resultatet av kontakterna med barn och ungdomar utgör underlag för ett koncept och förhandsskisser. Detta material utgör ett underlag som kommunen sedan kan utveckla till ett färdigt förslag för en ny aktivitetspark. Den övergripande frågan i arbetet har varit vilken betydelse och vilka funktioner utomhusmiljön har för barn och unga i Simrishamn. De mer preciserade frågor som ställdes under gruppintervjuer, gåturer och observationer var: Vad gjorde de på fritiden? Vilka platser uppehöll de sig på? Vad skulle de vilja göra på sin fritid? Utifrån svaren från dessa frågor och med stöd av litteratur kring barns utemiljö beskrivs ungdomsparkens potentiella funktion i barnens stadsliv. I en skiss över parken visas exempel på hur parkens utformning och innehåll kan förstärka barns lek, rörelsefrihet och sociala liv i staden.

Metoder och datainsamling

För att få en mer överskådlig bild av barnens och ungdomarnas Simrishamn genomfördes gruppintervjuer. Dessa kompletterades med gåturer för att få en djupare insikt i de intervjuade barnens relation till utomhusmiljön. Förutom intervjuerna har jag uppehållit mig på platser som används av ungdomarna och där pratat med både ungdomar och vuxna som varit där och gjort egna observationer.

Urval

För att begränsa urvalet av barn och unga och underlätta arbetet gjordes urvalet av medverkande elever i skolorna i Simrishamns centralort. Urvalet hade som mål att få med representanter för olika åldrar, skolor, boende och bakgrund.

Tillträde

Rektorerna på samtliga grundskolor kontaktades först per e-post (Bilaga 1) av inblandade tjänstemän på Simrishamns kommun. Detta följdes upp med telefonsamtal från författaren. På de kommunala skolorna föreslogs att jag skulle börja med att träffa elevråden och kontakt förmedlades med ansvarig personal. Elevråden var blandade ifråga om ålder och klass, däremot kan misstänkas att elever med sämre förutsättningar var underrepresenterade. På friskolan arrangerades gåturer till dagen efter att jag gjort ett spontant besök på skolan. På de kommunala skolorna genomfördes inga gåturer eftersom dessa skulle ha krävt mer förarbete i form av lärar- och föräldrakontakter.

Reflektion

Eftersom de flesta skolor ligger norr om järnvägen har användningen av den delen av centralorten blivit noggrannare kartlagt, medan ytterligare studier av barns och ungdomars användning av utemiljön i Simrislund, söder om järnvägen, skulle behöva göras.

Gruppintervjuer

Tillvägagångssätt

Totalt träffade jag fyra elevråd, två med representanter för årskurs sex till nio, och två med representanter från årskurs ett till fem respektive sex. Träffarna med elevråden genomfördes i form av halvstrukturerade gruppintervjuer. Syftet med intervjuerna var att få en orientering i barnens och ungdomarnas förhållande till Simrishamn, var de vistas och vad de gör.

Metodreflektion

Utfallet av intervjuerna var mycket varierande beroende på en rad olika faktorer. Under intervjun med elevrådet från årskurserna ett till fem medverkade en fritidsledare, vilket jag till en början var skeptisk emot. Detta visade sig dock vara en stor fördel, då detta var en person som var bekant med barnen och intresserad av deras fritid. Barnen pratade därför friare samtidigt som fritidsledaren hade en vana vid gruppen och såg till att alla kom till tals utan att ta över eller styra samtalet för mycket. Denna intervju genomfördes i fritidshemmets lokaler vilket troligen också bidrog till att barnen kunde prata friare och emellanåt i mun på varandra eftersom platsen inte omfattades av de regler som ofta gäller i ett klassrum.

Mötet med det andra elevrådet i samma ålder kan i mycket beskrivas som motsatsen till det första. De ansvariga lärarna gav intryck av att inte vara korrekt informerade om varför jag var där vilket skapade förvirring i samtalet. Mitt uppdrag kopplades ett antal gånger till den planerade upprustningen av skolgården, även om jag flera gånger påpekade att jag inte hade något med detta att göra. Intervjun genomfördes i ett klassrum där eleverna satt i bänkarna och väntade på att bli tilltalade. Att samla eleverna i en cirkel eller runt ett bord hade, gärna i kombination med ett bättre lärarstöd, med största sannolikhet medfört att samtalet hade flutit betydligt bättre. Så som intervjun nu genomfördes fick den mer formen av en enkätintervju istället för det önskvärda samtalet. Det faktum att många barn visade intresse för att delta i gåturer tolkar jag som att de hade mer som de ville berätta.

Intervjuerna med de äldre studenterna genomfördes i något mindre grupper (ca 8-12 elever mot ca 15) och i båda fallen i skolsalar. Det kan påpekas att endast elevrådsstyrelsen medverkade vid en intervju, och att det andra elevrådet inte var fulltaligt. Inga lärare medverkade under intervjuerna. Här föreslog jag att vi skulle sitta runt några bänkar, vilket kan ha haft en viss positiv effekt på resultatet. I båda fallen var flickorna klart överrepresenterade och de äldre eleverna dominerade diskussionerna. Båda intervjuerna gav därför intrycket av att vara mycket toppstyrda, och samtal i mindre kompisgrupper skulle med största sannolikhet ha varit mer framgångsrikt. Detta bekräftades av att tre flickor i sjunde klass ville fortsätta intervjun efter att intervjun med elevrådet avslutats och då både var betydligt mer pratsamma och berättade sånt som de inte velat framföra i de äldre elevernas sällskap. På en av skolorna var eleverna fokuserade på planerade omorganiseringar av skolgången för kommande elever, vilket i mycket kom att dominera diskussionen.

Inför intervjuerna med högstadieelevråden hade elevrådsordförandena fått information om att vi skulle prata om en ”äventyrspark”, vilket gjorde det svårare att hålla en mer allmän diskussion om ungdomarnas fritid eftersom ungdomarna ville diskutera ”äventyrsparken” mer konkret. Detta kan också ha bidragit till att ungdomarna emellanåt var mycket ifrågasättande och hade svårt att ta till sig tanken om att deras åsikter skulle komma till tals och det faktum att de inte fick en färdig plan presenterad för sig. En del barn och ungdomar var även mycket nyfikna på vad jag fått ut av andra intervjuer. Svårigheterna vid intervjuerna pekar mot nödvändigheten av mer konkreta arbetssätt som det jag sedan arbetade med, nämligen gåturer.

Gåturer

Tillvägagångssätt

I friskolan genomfördes en ingen intervju med elevrådet och elever till gåturer valdes ut av en lärare. Detta resulterade i två grupper, en med tre pojkar och en med tre flickor. Enligt läraren hade man från skolan tidigare bett om och fått föräldrarnas tillstånd för fotografering av barnen, varför jag inte behövde bekymra mej om detta. Under intervjuerna var jag så inne i samtalet med barnen att det blev mycket lite fotograferat.

Metodreflektion

Gåturen genomfördes på förmiddagen. När läraren samlat barnen i klassrummet presenterade jag mej och berättade jag kort om vad jag gjorde och varför jag var där. Läraren berättade att han plockat ut två grupper som skulle få gå med mej samt reserver. De flesta barnen var intresserade av att medverka, men både i pojk- och flickgruppen avböjde en elev, vilka ersattes med reserver från lärarens lista.

Båda grupperna var ivriga på att komma iväg. Flickornas promenad gav intrycket av att vara mer strukturerad och de visade och pratade mest hela tiden. Pojkarnas promenad gav ett något mer ostrukturerat intryck och var lite upplivade av det faktum att de ”slapp” lektionen. Jag uppfattade det som att de till en början försökte klura ut vad jag egentligen ville eller ville att de skulle visa. Efter en stund kom de igång med att visa olika platser och berättade. Min grundinställning var att följa med och låta barnen styra, vart vi gick och vad vi pratade om, samtidigt som jag deltog i samtalet och ställde förtydligande frågor. Över lag fungerade det bra, men vid några tillfällen så kände jag mej nödsakad att mer aktivt styra gåturen, detta gällde dels ett tillfälle när jag uppfattade situationen som farlig, samt när informanterna uppslukades av aktiviteter som i sig inte bidrog till intervjumaterialet eller helt enkelt bara försökte dra ut på tiden.

Gåturen tog ungefär 45 respektive 90 minuter.

Databearbetning

Samtliga intervjuer spelades in på en minidiscspelare. Delar av intervjuerna transkriberades. Materialet sorterades tematiskt efter platser och aktiviteter. Även annan relevant information noterades. De platser som nämndes markerades på en karta liksom de vägar barnen valde under gåturen och som jag noterat vid mina observationer. I inspelningen av gåturen föll delar av intervjuerna bort, vilket skulle kunna förklaras med att utrustningen inte klarade de skakningar som rörelsen innebar, samt att glapp uppstod i mikrofonanslutningen.

Skissarbete

I skissarbetet har jag, med utgångspunkt från intervjuresultaten, litteraturen samt kommunens önskemål, gestaltat en ram för Jonebergsparken som ungdomspark. I det fortsatta arbetet med parken är tanken att den ska kompletteras med mindre element så som till exempel bänkar, lekskulpturer med mera. Dessa element placeras med fördel i anslutning till de i planen befintliga aktiviteterna för att göra det möjligt att vara delaktig i sammanhanget utan att delta i den specifika aktiviteten.

Resultat

Barn i och utanför Simrishamn

Barn och ungdomar rör sig obehindrat till fots eller per cykel inom Simrishamns tätort. I en av gruppintervjuerna med de yngre barnen nämnde hälften att de cyklade, när de tillfrågades om sina fritidsaktiviteter. Det är lätt att röra sig i samhället eftersom det finns ett bra nät med cykelbanor. Några flickor i sjätte klass berättar: *På sommaren kan man mer cyklar runt här för här är mycket cykelvägar Och det rätt lätt att cykla. Det är en väldigt lugn stad.*

Men barn och ungdomar som bor i omgivande byar och på landsbygden har svårt att ta sig till och från aktiviteter i tätorten på egen hand. Detta innebär att barn och ungdomar som bor utanför tätorten endast i begränsad omfattning kan ta del av utbudet i Simrishamn. En flicka i sjätte klass förklarar: *Det går inte precis några passande bussar – antingen så är det jättetidigt eller jättesent det går bussar.*

För högstadieungdomarna omfattar problemet med kommunikationer ytterligare en dimension, eftersom de vill ta del av aktivitetsutbudet i närliggande kommuner. Eventuellt skulle detta kunna avhjälpas genom att ungdomarna bussas hem efter discon på Tingvalla, på samma sätt som efter ”Jonebergsdiscon”.

Viktiga lekplatser

Barnen i de lägre årskurserna är överlag tillfreds med aktivitetsutbudet och lekmiljöerna i Simrishamn. Men tydliga brister i tillsyn, underhåll och reparationer av lekutrustning är ett faktum som barnen kommenterar, särskilt på skolgårdarna. Under en intervju kom barnen att prata om farorna i deras miljö. Barnen berättade om mindre olyckor de eller närstående varit med om. I utemiljön är det framförallt trasig och bristfälligt underhållen lekutrustning som nämns, liksom olämpligt utformade lekmiljöer. Att brister i anlagda lekmiljöer åtgärdas är särskilt viktigt då barn ser lekplatser som säkra platser. (Lenninger, A. och Olsson, T., 2006)

Under intervjuerna nämndes ytterst lite fantasilek. Förutom att det kan indikera frånvaro av sådan lek kan det förklaras med att jag inte lyckades ställa de rätta frågorna eller att denna typ av lek av barnen ses som mer hemlig och därför var svårare att tala om i de stora grupper som intervjusituationerna innebar.

De yngre barnen vistas ofta på den egna tomten, men med tilltagande ålder rör barnen sig allt mer självständigt på offentliga platser och gör även dessa till sina. Som utomhusaktiviteter nämns många olika regellekar, så som fotboll, basket, kornadel (på andra håll känt som ”king” eller ”king out”), olika gömlekar och klapplekar som ”Zoo-makadam”. Lekutrustning nyttjas gärna, särskilt gungor. En flicka berättar att hon gärna slår volter på gungorna eftersom det inte finns några volträcken. Även kjoor och lådbilar nämndes. Barnen deltar också i olika organiserade aktiviteter som till exempel fotboll.

I mellanstadiet avtar lekandet men är fortfarande ett inslag, exempelvis så berättar en flicka att de ibland lekte att de var småbarn som leker på klätterställningen i Jonebergsparken. Hos flickorna i denna ålder är ”den stora gungan” i Jonebergsparken mycket populär och de berättar ivrigt: *Det är den nyaste lekplatsen. Nu är där roligare. Där brukar dom i sexan också hänga. Det finns en sån jättestor gunga, som man kan sitta jättemånga i.... De sitter där och folk står och vaktar den och så fort den blir ledig så springer de och tar den. Vi tycker den är jätterolig. Men eftersom det bara finns en så blir de jättemycket bråk, om nåra har den jättelänge så blir kanske de andra sura att dom aldrig får ha den.* Några flickor i samma ålder uppskattade lekplatsen på Ekegatan och nämnde särskilt ett roterande redskap för balanslek som de beskriver: *Det är en rund stång på en bräda som snurrar, eller så kan det vara en sådan jätte-rund, och så är det tre eller fyra handtag så att man kan stå på olika sätt och bara snurra.*

Staden tas i besittning

Under mellanstadiet så avtar det uttalade lekandet till förmån för mer organiserade aktiviteter. Barnen som bor i Simrishamn har utforskat ortens utbud och möjligheter och börjar uttrycka behov för nya arenor, detta blir riktigt tydligt när de börjar högstadiet, då utbudet av aktiviteter för högstadieungdomarna på orten endast verkar attrahera sjundeklassarna. En flicka i sjätte klass berättar: *I Simrishamn är det inte så mycket, där man brukar hänga när man slutat skolan och så. Ibland då går man hem med någon.*

Fritidsgårdar och andra organiserade mötesplatser

I Simrishamn finns två olika fritidsgårdsgårdar som vänder sig till olika åldersgrupper. Onsdagsklubben har vanlig fritidsgårdsverksamhet för mellanstadiet på onsdagarna och Bénka-dí är mer kulturinriktad och vänder sig till högstadiet och gymnasiet. Bénka-dí har öppet fyra dagar i veckan.

Oavsett ålder är önskemålet om ökade öppettider genomgående, liksom önskemål om ett ökat utbud, det vill säga mellanstadiebarnen skulle gärna delta i mer kulturinriktade aktiviteter, medan högstadieungdomarna gärna vill ha möjlighet till mer traditionella fritidsgårdsaktiviteter, så som biljard, pingis, tv-spel, karaoke och så vidare.

En grupp flickor i sexan berättade att de gärna skulle gå på ”Onsdagsklubben”, om det passat bättre schemamässigt och hade varit enklare att ta sig hem efteråt, eftersom de bor utanför tätorten. Flickorna efterlyser också ett mer kulturinriktat utbud, vilket finns på ”Bénka-dí”, men där har de inte åldern inne. Onsdagsklubben verkar vara mycket uppskattad av de barn som söker sig dit, de uppslukas av sina aktiviteter och man får en känsla av att de försöker få ut det mesta möjliga av de få timmar verksamheten pågår.

Några ungdomar, framförallt i sjunde klass, tillbringar en del av sin tid på den Bénka-dí. Verksamheten håller till i samma hus som Nils Holgersson skolans högstadium och fungerar även som rastverksamhet för skolans elever. Hos

eleverna på de kommunala skolorna verkar Bénka-dí inte vara ett ställe man går till, åtminstone så är det inget man talar om eftersom stället verkar ha lite av en töntstämpel bland de äldre eleverna. De sjundeklassare som jag talade med i mindre grupp hade dock inget emot att gå dit, de ville bara inte tala om att de var där i de äldre studenternas närvaro. Ungdomarna ger samtidigt uttryck för missnöje med Bénka-dís öppettider.

En del flickor går på dans på ”Helsunt”, en träningsanläggning i Simrislund. I anslutning till ”Helsunt” finns tomma lokaler som förut varit diskotek ”Modesty”. Ägarens tanke är att man inte bara ska må bra fysiskt utan också psykiskt, och att främja kontakter mellan människor i olika åldrar. Han säger sig också gärna vilja samarbeta med kommunen om att organisera fritidsverksamhet för barn och ungdomar.

Att träffas och hänga på platser i stan

Ungdomar i mellan- och högstadiet hänger vid videobutiken Filmgiganten, vid Stortorget. Några tjejer berättar att de ibland hyr film och köper godis till mys när de sover över hos varandra. Några högstadieungdomar konstaterar att Filmgiganten har funktionen av en fritidsgård: *Det är lite stolar och så har de musik ute. Det är rätt bra. Man kan träffa folk där. Det är nästan det enda stället som finns, och det är ju inte ens meningen att det ska vara, det har bara blivit så. Man har ingen annanstans att vara, så då kan man vara där. Det är musik och folk, eftersom det är öppet. Det är att vara där.*

Både flickor och pojkar använder staden som sin arena. De hänger gärna på platser som Netto och olika kaféer eller tittar i affärer. Några pojkar hade fullständig koll på data- och tv-spelen i elektronikaffären. De visste exakt vilka titlar som tillkommit och försvunnit sedan deras senaste besök, och ägnade god tid åt denna genomgång. Några flickor i högstadiet säger att affärsutbudet är alltför begränsat varför det inte längre är så intressant att gå på stan och titta på exempelvis kläder. Utifrån detta kan antagas att detta är en aktivitet som flickorna ägnat sig åt tidigare och som kan intressera flickor i mellanstadieåldern. Torgkiosken och olika kaféer nämndes återkommande. Att fika på olika konditorier och kaféer är dels en social aktivitet, men också ett tidsfördriv under sovornar och i väntan på bussen.

Pojkarna använder också stadens centrala delar för diverse upptåg där vuxenvärldens gränser testas. Exempelvis stänger de stora garageportar genom att trycka på stäng-knappen och springer därifrån. I Nettos parkeringshus spelas det fotboll och körs rally med kundvagnarna, medan kompisen sitter i.

Hemma hos kompisar och litet fritid

I och med att ungdomarna börjar högstadiet blir de ännu mer tydliga med att de inte anser sig ha så mycket att göra. Under skolveckorna är fritiden begränsad av läxor och aktiviteter, exempelvis fotbollsträning och dans. Ungdomarna träffas, om de har tid, oftast hemma hos varandra efter läxläsningen, eller läser läxorna tillsammans. Fotbollsspel är den klart dominerande spontana aktiviteten och utövas framförallt sommartid. Några tjejer i sjuan berättar engagerat: *Jag tycker det är kul att träna fotboll, men det är ändå rätt roligt att spela fotboll när man är många och har kul. Även om du missar så är det ändå roligt att spela. I Simrislund finns det en fotbollsplan och där brukar det vara en massa*

stockholmare på sommaren och vi brukar spela match mot dem, skåningar mot stockholmare. (skratt)

Evenemang: Festivaler, discon och konserter

Under hösten var ”Kalvinknatet” det evenemang som nämndes i flera intervjuer med mellanstadiet, medan våren innebär förberedelser av årets teateruppsättning på ”Sommarscen Österlen”.

Högstadieungdomarna pratar mer om festivaler, diskotek och konserter med kända artister något som man ser fram emot och vill ha mer av. Samtidigt är det främst sjuorna som intresserar sig för ”Jonebergsdiscona” som hålls som hålls två gånger per termin på Jonebergsskolan. I samband med ”Jonebergsdiscona” ordnas busstransport för ungdomar som bor utanför tätorten. Förutom dessa hålls högstadiediscon en gång i månaden på Tingvalla i Tomelilla, vilka är mycket uppskattade, men kräver att ungdomarna kan ordna transport dit och hem. Sommartid arrangeras styrdans på Kulla i Rörum vilket också besöks av högstadieungdomarna, då de kommer in i sällskap med vuxna. Intresset för dansbandsmusik är stort hos en del ungdomarna och på Jonebergsskolans rastverksamhet spelas musik av Lasse-Stefanz emellanåt på elevernas begäran. Andra ungdomar konstaterar dock att det inte riktigt är deras stil.

Alla discon är alkoholfria, men det förekommer även tillfällen då ungdomarna kommer i kontakt med alkohol. De högstadieungdomar som kom att prata om alkohol under intervjun hade tydliga åsikter om vad som var acceptabelt i deras ålder: *Det är rätt konstigt om man går i sjuan och är på någon fest och så kommer helt plötsligt någon som har så sprit med sig och dricker. Det är rätt konstigt, för det brukar man ju inte göra när man går i sjuan. Det är kanske normalt att dricka lite cider, vanlig cider som vi får köpa. Det finns sådan som är jättelite...(alkohol).*

Skötsel och skadegörelse

Både bland lågstadiebarnen och högstadieungdomarna nämndes problemet med skadegörelse, och några individer gav uttryck för sin uppgivenhet och menade att det inte är någon ide att lägga allt för mycket resurser på att skapa en trevlig miljö eftersom det drabbas av skadegörelse och blir slitet. En flicka i lågstadiet säger att: *Det ska inte vara för fint ändå, för om nån pajar det, vad ska man göra då?* Och en högstadietjej ger uttryck för liknande tankar: *Det kommer att bli itu hoppat och fördärvat och så.* Hennes kamrater fortsätter: *Det är ju en park, en ungdomspark, med grejer för ungdomar, det bara skriker kom och förstör mej, det kommer att bli förstört, det är ren fakta, så kommer det att bli. Det finns folk som bara är ute efter att förstöra. De har inget roligare att göra.*

Sammanfattande slutsatser om barns stadsliv i Simrishamn

Barn och unga behöver olika slags platser för olika aktiviteter, i Simrishamn saknas en del sådana platser, vilket kommer till uttryck i barnens berättelser och medför att barn och unga inte nyttjar utemiljön i den utsträckning som skulle vara möjligt.

Platser att vara tillsammans på

Barn och unga har ett stort behov av att umgås med varandra. För att göra detta möjligt behövs egna tilltalande och gärna specialdesignade platser att mötas på, så att ungdomarna väljer att vara där. Idag är konkurrensen om de få tilltalande mötesplatserna stor, vilket t.ex. leder till bråk om ”den stora gungan” i Jonebergsparken och att ungdomarna söker sig till mindre attraktiva platser, som exempelvis utanför Netto eller så kan de, när de har pengar, genom att köpa fika fördriva lite tid i en trevlig miljö. Detta betyder att det finns ett behov av platser eller rum där man kan uppehålla sig och koppla av och umgås (Jfr Grahn, 1991), vilket ungdomarna också uttrycker önskemål om i sina tankar om vad som skulle kunna göras.

Barn och ungdomar behöver också och öppna arenor där de kan se vad som händer i staden. I dagens Simrishamn betyder det att de hänger på olika platser i staden, går i affärer och fikar. Även fritidsgårdarna besöks av en del unga. Bortsett från fritidsgårdarna, med sina begränsade öppettider och skateboardbanan finns idag inga platser som är särskilt avsedda för att nyttjas för ungdomars särskilda behov. Utomhusaktiviteterna begränsas härmed till framförallt fotboll och skateboard vilket medför att många unga saknar platser utomhus som de känner att de vill vara på.

Meningsfulla mellanrum för landsbygdsbarn i stan

Transporter mellan bostaden och staden är ett problem för många barn och ungdomar, och kan ses som den största orsaken till att barn och ungdomar inte deltar i aktiviteter som annars lockar dem. Genom att underlätta för barnen att ta sig till och från sina hem på landsbygden och staden och öka tillgängligheten för de olika aktiviteterna genom att koordinera öppettiderna med busstiderna, kan barnen delta i fler aktiviteter som idag främst nyttjas av barn som bor i Simrishamns tätort. Förutom att förbättra kommunikationerna behöver möjligheter till en mer aktiv väntetid erbjudas. Det är därför viktigt att utveckla och skapa platser där man kan och vill vara under de ofrivilliga mellanrum som är en del av barns och ungas vardag.

Barnsliga lekplatser

På några platser i staden har nya lekplatser anlagts under de senaste åren vilka är mycket populär. Samtliga lekplatser är dock relativt standardutrustade och saknar alternativa inslag där man arbetar med platsen mer arkitektoniskt vilket skulle ha större chans att även locka något äldre barn. Särskild omtanke bör ägnas de äldre flickornas aktiviteter då dessa tillhör den mest försummade gruppen när ungas utemiljö planeras (Lenninger och Olsson, 2006). Genom att placera aktiviteter för olika åldrar och kön i närheten av varandra skulle både större och mindre barns lek gynnas. De mindre barnen stimuleras till

mer fantasifull lek medan större barn och ungdomar kan använda de delar av miljön som är avsedda för yngre barn, efter sina behov, utan att detta betraktas som ”töntigt” samtidigt som uppdelningen i könsbundna aktiviteter kan dämpas något.

Avsaknad grön miljö för lek och naturkontakt – ett kitt i barns lek och samvaro

Alla barn har, för sin utveckling, behov av att leka fantasilekar och är därmed beroende av att ha tillgång till en miljö som underlättar den här typen av lek. I Simrishamn nämnde barnen ytterst sällan några fantasilekar, vilket kan tolkas som en oroande frånvaro av denna typ av lek. Detta i sin tur skulle kunna förklaras med att den tätortsnära skogen är ytterst begränsad liksom tillgången på annan lämplig vegetation, eftersom sådana miljöer gärna används i barns fantasilek. Även för äldre barn och ungdomar spelar vegetationen en stor roll i upplevelsen av platser (Grahn, 1991), vilket ungdomarna även gav uttryck för under en intervju.

En sliten miljö

Lekplatserna i Simrishamn är överlag slitna och städningen har under vissa besök varit eftersatt; samtidigt berättar barnen också om trasiga och riskabla lekmiljöer. Tillsammans verkar detta ha lett till en negativ spiral, där barn och ungdomar har svårt att tro att det går att skapa och upprätthålla en god utemiljö. Genom att satsa på barns och ungdomars miljö visar vuxenvärlden att barn och ungdomar är viktiga och har en viss status. Detta leder till att en positiv spiral kan utvecklas, där barn och unga känner sig stolta över sin stad och har tilltro till vuxenvärlden. Engagemanget får gärna manifesteras på olika sätt, gärna genom olika evenemang som vänder sig till både barn och ungdomar.

Kreativa arenor saknas!

Tillgången på platser där barn och unga kan vara kreativa och skapande är ytterst begränsade, för att nästan säga obefintliga. För inomhusaktiviteter finns idag framförallt fritidsgårdarna, med sina begränsade öppettider och åldersgränser och fritids aktiviteter som till exempel teater och dans. Ingen av dessa är tillgängliga i en sådan utsträckning att det riktigt passar in i det spontana sätt som många barn och unga vill leva. Utomhus är utbudet än mer begränsat, och skateboardbanan är i princip den enda plats där ungdomarna kan skapa sina egna utmaningar och bygga upp en spänning. I övrigt är de enda platserna som möjligen skulle kunna betraktas som kreativa fotbollsplanerna som många unga söker sig till för att spela fotboll under mer eller mindre lekfulla former. Fotboll är dock styrt av regler och innan ungdomarna börjar modulera dessa är det svårt att se aktiviteten som riktigt kreativ. Detta medför att ungdomarna återigen söker sig andra arenor och hittar på bus på stan, en miljö som för det mesta knappast kan ses som en säker lekmiljö. Ett ”frirum”, där alla, såväl skateare som andra, kan skapa sina egna utmaningar och en meningsfull men ändå oplanerad samvaro, på de tider som passar, utan att deras nyttjande kolliderar med andra gruppers anspråk, saknas idag. Ett sådant behov finns i vardagen och behöver fyllas under hela veckan, och kan därmed inte begränsas till några få timmar eller dagar.

Ungdomsparkens funktion i barnens stadsliv

Äldre barn och ungdomar i Simrishamn har få platser som är deras egna. Många rör sig i stadens centrala delar där konsumtion är ett tydligt förtecken. Det finns en plats utomhus som är specifikt riktad till ungdomar, nämligen skateboardbanan bakom (d.v.s. öster om) Korsavadskolan. För dem som inte åker skateboard är utbudet av egna platser därmed begränsat.

Jonebergsparken ligger nära de tre kommunala skolorna i området. Under raster gör ungdomarna kortare utflykter till parken och sitter då gärna på ”den stora gungan” och snackar. Genom parken finns också två rörelsestråk, där framförallt elever från Korsavadsskolan och Friaborgsskolan, rör sig till och från stadens kommersiella delar. Dessa används sannolikt under längre raster samt på väg till och från skolan. Detta betyder att ungdomarna framförallt rör sig genom parken, även om några också stannar och nyttjar parken för social samvaro i en grön miljö. I vilken utsträckning eleverna i Jonebergsskolan använder Jonebergsparken är mer osäkert. Fritidsverksamheten som har sina lokaler norr om Jonebergsskolan gör gärna utflykter till parken liksom de lägre klasserna vid Nils Holgerssonsskolan som har sin verksamhet i östra Simrishamn. Många flickor i mellanstadiet vistas gärna vid ”den stora gungan” under sin fritid och även pojkarna nämner gärna parken även om den inte verkar ha en lika central roll i deras bild av staden. Även om avståndet mellan Nils Holgerssonsskolan och Jonebergsparken är något längre än avståndet från de kommunala skolorna är det inget som verkar bekymra de mellanstadieflickor, från Nils Holgerssonsskolan, som visade parken. Utifrån detta kan det konstateras att ett antal barn och ungdomar redan idag tar sig Jonebergsparken för att spendera tid där och att ytterligare andra ungdomar passerar parken dagligen och därmed kan betraktas som potentiella brukare till en utvecklad ungdomspark.

Genom att bygga vidare på de lek- och aktivitetsmiljöer som finns och arbeta med sambanden mellan dessa – där ungdomsparken är en viktig nod – kan småstadsideyllen inte bara attrahera föräldrarna utan också deras barn. För att uppnå detta är ungdomsparken ett första steg, som följs upp med kvalitetshöjande insatser på andra platser som nyttjas av barn och unga. Genom detta arbete sänder vuxenvärlden också en tydlig signal till barn och ungdomar om att deras vardag och miljö är något viktigt och värt att satsa på. Det viktigaste inslaget i barns och ungas tillvaro idag är den sociala samvaron, där det sociala samspelet är mer eller mindre framträdande och därmed är det, i alla sina olika uttrycksformer, en springande punkt i utformningen av barns och ungdomars miljö. För att lyckas i detta arbete är det mycket viktigt att både miljöns lekbarhet och säkerhet tas i beaktande, så att inspirerande, utmanande men samtidigt säkra platser skapas. Skolgårdarna på de kommunala skolorna attraherar inte ungdomarna, varför en närbelägen ungdomspark delvis skulle kunna fylla behovet av en lämplig skolgårdsmiljö. Både barn och unga tilltalas av gröna, vegetativa miljöer (jfr Grahn, 1991), vilket är en bristvara i de miljöer där barn och unga ofta vistas. Det är därför självklart att skapa en ”grön ungdomsmiljö”, särskilt då skateboardbanan, som idag är den enda för ungdomar specialdesignade platsen, är en miljö som består av hårda material som asfalt och olika konstruktionsmaterial.

Idag är det i princip är det bara tre element i parken som lockar barn och unga: den handikappanpassade lekplatsen och då framförallt den stora kompisgungan, den asfalterade bandyplanen samt dammen med dess fågelliv. Det innebär att stora delar av parken används mycket lite. Genom att omgestalta de delar som idag har liten attraktionskraft och binda samman dem med de attraktiva delarna skapas en park för barn och ungdomar att växa i.

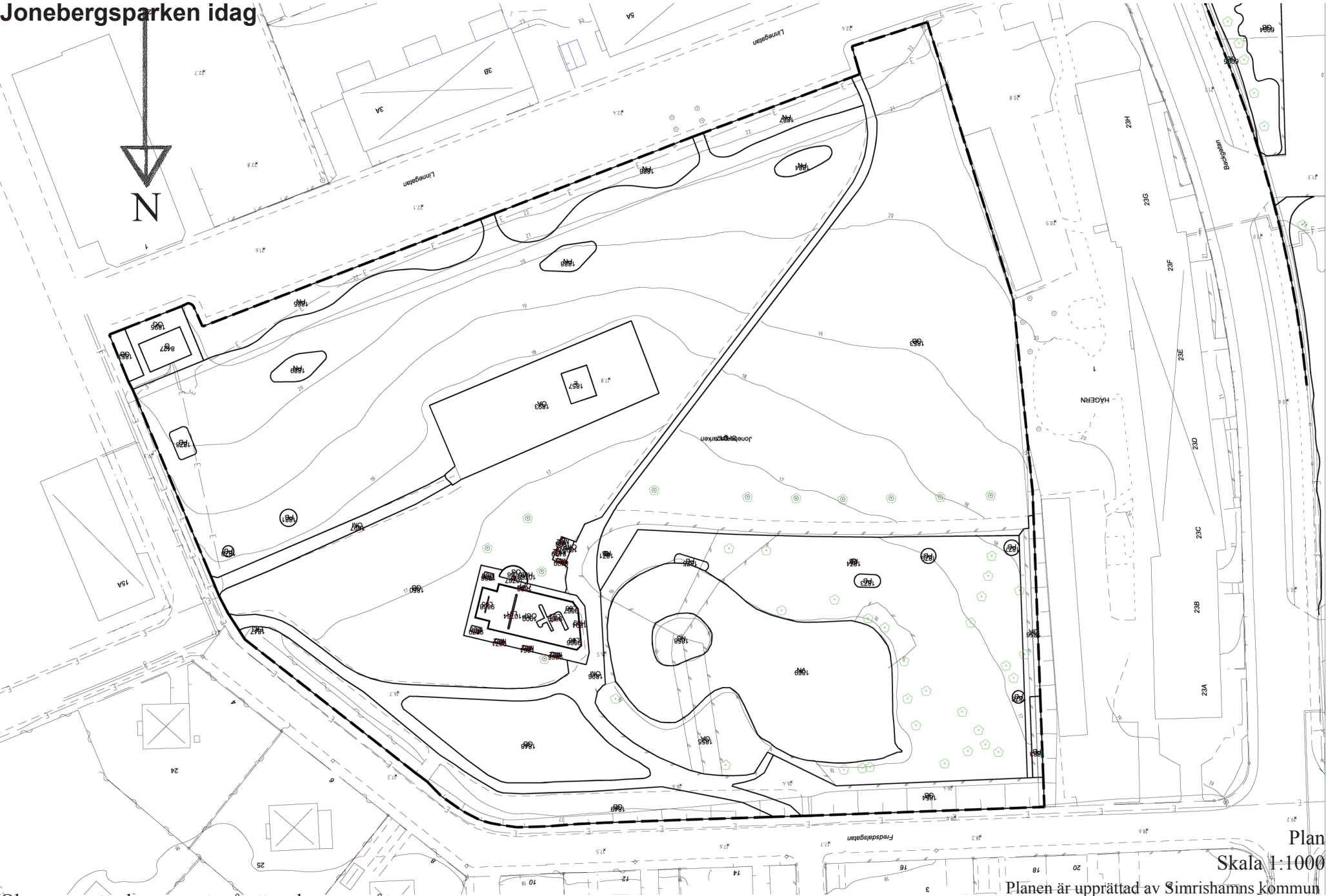

Skolorna är markerade med grått, och platser barn och unga använder och hur de rör sig mellan dem är markerat med rött.
Kartmaterial: Lantmäteriet, författarens bearbetning

Jonebergsparken idag

Observera att planen vänts så att söder är uppåt.

Stora delar av Jonebergsparken betraktas inte som park av ungdomar i Simrishamn, vilket tyder på att parkens identitet är svag. Platsen går till vardags underbenämningen ”Ankedammen”, och fåglarna hör till parkens huvudattraktioner, tillsammans med ”kompisgungan” och bandyplanen. Parkens södra och sydvästra delar karaktäriseras av stora, för det mesta sluttande, gräsmattor ger känslan av en ”gräsöken” och är svåra att använda, även till pulkabacke.

Trots att dammen drar både fåglar och människor till parken, och skulle kunna vara dess smycke hör dammens omgivning till de skräpigaste delarna av parken.

Den handikappanpassade lekplatsen är i sig ett bra initiativ, men barn behöver så mycket mer än standardiserade lekredskap för att få utlopp för sin fantasi och kreativitet. Den slita barken på trädet närmast lekplatsen vittnar om behovet av andra typer av utmaningar.

Slitaget på barken visar klätterträdets popularitet.

Ojämnheter i bandyplanen bildar vattenpölar och minskar användbarheten

Dammen lockar många fåglar, och därmed en del människor, men omgivning är skräpig. (ovan)

Utsikt över Jonebergsparken från väster. Bilden visar Jonebergsparken attraktioner samt den dominerande gräsmattan, vilekn används mycket lite. (nedan)

Handikappanpassad lekplats

Dammen

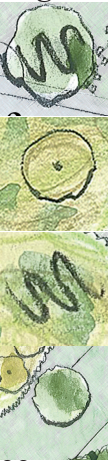
Fredsgatan

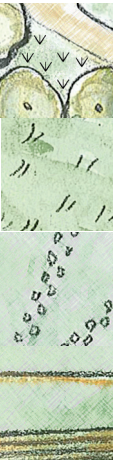
Förslagsskiss

Legend

- Träd, befintligt
- Träd, nytt
- Buske, befintlig
- Buske, ny

- Fältskikt (buskskikt saknas)
- Äng
- Trampstenar
- Gradänger

Genom att rama in parken med naturlika träd och buskplanteringar som skärmar av och undanröjer den utsatta känsla som man lätt får idag när man vistas i parken. I söder, sydöst och i väster är vegetationen tät, men trädkronorna är ljusa och släpper igenom mycket solljus. Runt grillplatsen i nordväst är vegetationen tät och rummet tydligt definierat. I nordost, mellan gångvägen och Fredsgatan växer en pelarsal som skapar ett rum kring lekplatsen, samtidigt som genomsiktligheten gör rummet öppet och därmed tryggare för yngre barn.

Vegetation används också för att skapa rumsligheter i parken, vilket ökar trevnaden och därmed användbarheten. Dessutom förankrar vegetationen asfalt- och gräsplanerna i parken samtidigt som de hindrar förlupna bollar att ta sig alltför långt. Vid asfaltplanen saknas buskskiktet närmast planen, för att bollarna blir lättare att hitta. I nordost har några träd ”rymt” över gångvägen och binder på så sätt pelarsalen till parken. Vegetationen är också ett utmärkt ställe att dra sig tillbaka från de öppna ytorna, kanske för fantasilek eller för att diskutera hemlisar.

Den befintliga lekplatsen kan ses som startpunkten för barnet som med tiden ger sig ut att upptäcka världen, här i form av parken. Från lekplatsen kan man se vad som pågår i nästan hela parken och trampstenar i gräset och över gångar leder mot nya utmaningar. Närmast ligger dammen, där man kan mata fåglarna eller bara titta på deras förehavanden, kanske kan man se en liten fågelunge, från den här sidan är man trygg och säker; bakom ett vackert staket. På ängen kan man plocka en blomma eller studera kryp, kanske försöka fånga en fjäril, eller bara passera på väg till det stora klätterträdet som ligger i brynet. Framåt kvällen samlas äldre barn där, kanske väntar de på gungan på lekplatsen, eller så sitter de bara och snackar, kanske utmanar de också varandra eller sig själva i fantasifulla övningar.

Liggande klätterträd utmanar både fantasi och motorik.
Foto:
Förskolan
Stentrollet,
Växsjö

Under ett av de ”förrymda” träden står volträcken. Från att på håll beundra de äldre barnens konst, till att själv ta sig upp, släppa kontrollen och snurra krävs mod, mod att ta fart så man kommer runt och upp igen. Ett litet steg mot att upptäcka sina förmågor och utveckla sina färdigheter.

De kvarvarande stigarna är längre, kanske för att barnen och ungdomarna i andra änden kan vara äldre. Den första, eller fjärde, går till ”bygungan”. Om barnen idag kallar kompisgungan på lekplatsen ”den stora gungan” så har de här en utmaning i att finna ett namn till denna gunga som är ännu större. ”Bygungan” var i det estniska bondesamhället en samlingspunkt för byns unga. I Simrishamn blir gungan en samlingspunkt för ungdomar, ytterligare en utmaning, ytterligare något som kan bemästras genom samarbete. Gungan står i ett mer slutet rum, så att vistas här på kvällen utmanar även rädslan för det okända, för att ”någon” som kryper i buskarna.

Bygunga vid scouthemmet Metsakodu, Mulsjö
Foto: Ivar Algvere

Rörelse och aktivitet är det även på asfaltplanen, som jämnats till och fått målade linjer, men även ”Kornadelrutor” har målats för att öka användningen. De flesta bollarna fångas upp av vegetationen så de inte far ner för slänten och på kortsidorna saknas buskskiktet så att bollarna ska bli lättare att hitta. Under solitärträden söder om planen står några bänkar: att sitta och vila på, eller sitta och titta på, helt enkelt en möjlighet att vara med i sammanhanget utan att man måste vara med och spela.

Den låga sitthöjden tillsammans med bänkens bredd inbjuder till ett varierat nyttjande.

Nästa stig leder till gräsplanen, måtten är lånade från en halv fotbollsplan, men användningen är så klart fri – kanske en fotbolls- eller brännbollsmatch med kompisgänget, kanske helt andra lekar eller utmaningar. Sittgradängerna är 30 cm höga och närmast planen är de regelbundna och formar en läktare, längre upp blir avståndet glesare och plåtår bildas. Gradängerna fortsätter på andra sidan stigen och binder samman rummet.

Efter spel och lek kan det vara trevligt att grilla vid dammen. Grillplatsen ligger väl skyddad i grönskan, med utsikt över dammen. Den som vill kan här gå nära och studera livet i dammen, annars går det bra att bara sitta och njuta av den blanka vattenspegeln och fåglarnas färd över vattnet. I och med att dammen bara delvis är inhägnad, har fåglarna fått behålla en del av sin fristad, samtidigt som människorna får större tillgång till dammen och dess kvaliteter.

Belysningen består av markbelysning i vegetationen, vilket ger ett tryggare parkrum och bidrar med ytterligare upplevelser när växternas estetiska kvaliteter lyfts fram med hjälp av belysningen. Belysningen medför även att parken kan användas under mörka höst- och vinterkvällar.

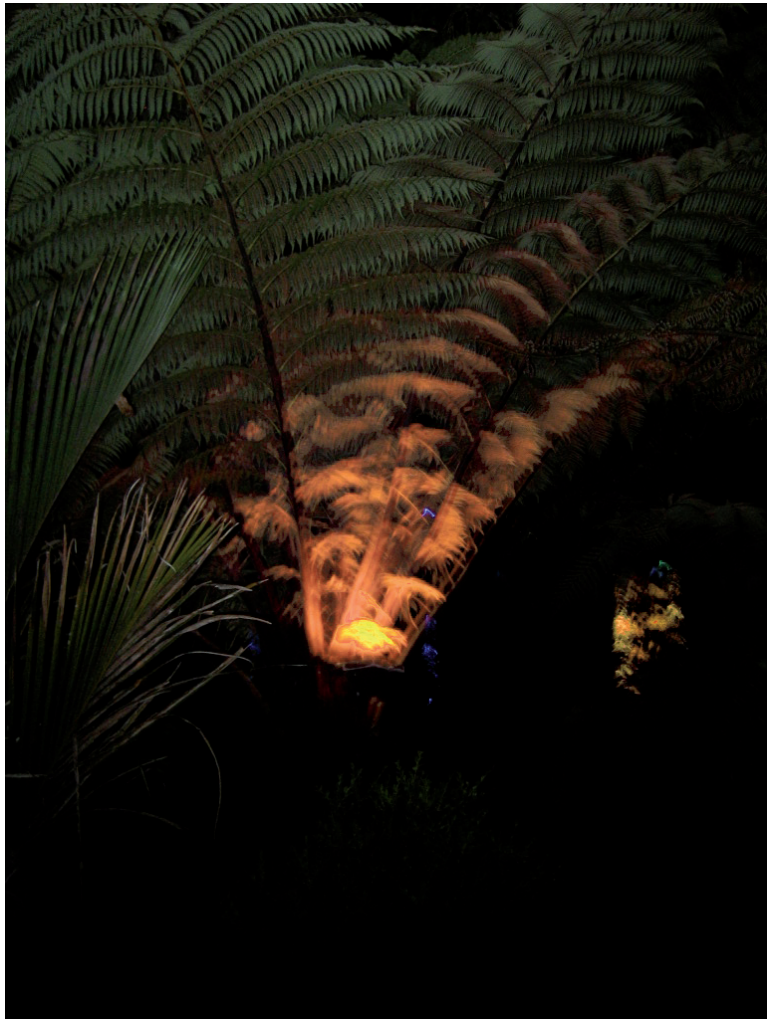

Foto: Mats Lieberg

Dammen inhägnas delvis. För ett snyggt svlut vinklas staketet in mot dammen och slutar i ett buskage.

Källor

Boldemann, Cecilia, et al. (2002). *UV-exponering hos barn -En jämförelse mellan två förskolegårdar i Haninge kommun*. Solna : Statens strålskyddsinstitut

Grahn, P., et al (1997) *Ute på dagis. Hur använder barn daghemsgården? Utformningen av daghemsgården och dess betydelse för lek, motorik och koncentrationsförmåga*. Stad & Land, nr 145. Alnarp.

Grahn, Patrik. (1991). *Om parkers betydelse : parkers möjligheter att underlätta och berika föreningsverksamhet och arbete på daghem, skolor, servicehus och sjukhus*. Stad & Land, nr 93. Movium/Instutionen för landskapsplanering. Sveriges Lantbruksuniversitet.

Hall, Stuart & Jefferson, Tony (red) (1976). *Resistance through Rituals. Youth subcultures in post-war Britan*. London: Hutchinson. återgiven i Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning – Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Lund: KF Sigma.

Hermansson, Hans-Erik (1988). *Fristadens barn. Om ungdomars livsstilar, kulturer och framtidsperspektiv i 80-talets Sverige*. Göteborg: Daidalos. Avhandling. återgiven i Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning – Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Lund: KF Sigma.

Johansson, Inger (2005). *Bra för barn – Metodstudie inom BraBarn-projektet*. Växjö: Instutionen för pedagogik, Växjö universitet.

Kylin, Maria (2005). *Från koja till plan – Om barnperspektiv på utemiljön i planeringssammanhang*. Alnarp: Reproenheten SLU.

Laike, T. (1995) *The impact of the home environment and the daycareenvironment on children's emotional behaviour*. Lund: Miljöpsykologiska enheten, Lunds tekniska högskola. återgiven i Lindholm, Gunilla (1995). *Skolgårdar – vuxnas bilder – barnets miljö*. Stad & Land, nr 129.

Lenninger, Anna och Olsson, Titti. (2006) *Lek äger rum – planering för barn och ungdomar*. Stockholm: Formas.

Lieberg, Mats (1992). *Att ta staden i besittning – Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. Lund: KF Sigma.

Lindblad, B. (1993) *Skolgården – barnens frirum, forskningsrapport SB:58*. Gävle: Statens institut för byggnadsforskning. återgiven i Lindholm, Gunilla (1995). *Skolgårdar – vuxnas bilder – barnets miljö*. Stad & Land, nr 129.

Lindholm, Gunilla (1995). *Skolgårdar – vuxnas bilder – barnets miljö*. Stad & Land, nr 129.

Nilheim, Jens (1999). *Kan ni gå ut och leka?: Barns utomhusmiljö i Stockholms nybyggda innerstad*. Stockholm: Kungliga tekniska högskolan

Nilsson, Nic (2003). *Barnperspektiv på planering*. Karlstad : IPA - Barns rätt till lek, (Tierp : Tierps tr.)

Nordström, M (1990) *Barns boendeföreställningar i ett utvecklingspsykologiskt perspektiv*. Gävle: Statens institut för byggnadsforskning, SB:30. återgiven i Lindholm, Gunilla (1995). *Skolgårdar – vuxnas bilder – barnets miljö*. Stad & Land, nr 129.

Norén-Björn, Eva (1977). *Lek, lekplatser, lekredskap*. Helsingborg: Schmidts Boktryckeri AB. Återgiven i Nilsson, Nic (2003). *Barnperspektiv på planering*. Karlstad : IPA - Barns rätt till lek, (Tierp : Tierps tr.)

Moore, Robin C. (1990). *Childhood's domain*. California, USA: MGI Communications Berkeley.

Olsson, Titti. (1998). *Gröna skolgårdar: erfarenheter från ett projekt*. Alnarp: Movium

Bilaga:

Brev till rektorer

Tekniska förvaltningen

Rolf Carlsson
Kommunträdgårdsmästare

www.simrishamn.se

Datum: 2006-09-12

1 (1)

Äventyrspark

Tekniska förvaltningen har tillsammans med Kultur- och fritidförvaltningen beslutat genomföra en förstudie kring ett projekt under arbetsnamnet Äventyrsparken. Vi vill försöka skapa en ”aktivitetspark” för barnen som vuxit ur den vanliga lekplatsen men som ännu har behov av lek och rörelse. Parken ska samtidigt vara en mötesplats för alla unga. För att ta reda på vad barnen och ungdomarna vill göra av en sån här park har vi anlitat en landskapsarkitektsstuderande som tillsammans med barn i skolåldern har i uppdrag arbeta fram ett underlag. Arbetet med barnen kommer troligtvis att ske i intervju/enkätform både på skolorna och i Jonebergsparken som är ett exempel på tilltänkt plats för parken. Efterbearbetningen av elevundersökningen kommer slutligen att ge oss ett koncept och förhandsskisser som vi sedan kan utveckla till ett färdigt förslag för en ny aktivitetspark. Detta är ett examensarbete om 20 poäng som påbörjas nu i höst och ska avslutas våren år 2007. Studenten heter Maela Jaanivald och är inskriven vid Institutionen för landskapsplanering vid Sveriges lantbruksuniversitet, Alnarp.

Vi ber er nu att låta Maela få ”tillgång till” eleverna under någon timme, eventuellt även lite hjälp av elevrådet för genomförandet, eftersom det är av största vikt och att eleverna får komma till tals. Maela kommer att kontakta er personligen inom de närmsta dagarna efter att ni fått detta brev för att ytterligare förklara arbetets syfte och upplägg.

Med vänliga hälsningar

Tekniska förvaltningen

Kultur- och fritidsförvaltningen

Rolf Carlsson
Kommunträdgårdsmästare
0709-819235

Mats Carlsson
Stf kultur- och fritidschef
0709-819309

ADRESS: 272 80 Simrishamn
BESÖK: Björkegrenska gården, Storgatan 22
TELEFON: 0414-81 92 01
FAX: 0414-81 97 01
E-POST: tekniska@simrishamn.se

